„ЗАСТАВА“ излази трипут у недељи, средом, петком и недељом.
Цена је на годину 12 фор. на по год. 6 фор. на четврт године 3 ф. на месец 1 фор. а. вред. за Аустрију, а за Србију на годину 120 гроша на по год. 60, а на чет. год. 30. гр. у сребру.

ЗАСТАВА.

Огласи се рачунају по количини врста, које из гармонта заузимају, и за сваку врсту плаћа се увек по 6 нов., за жиг увек по 30 н. Дописи се шаљу уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад, у кући број 11 и 12 у дунавској улици.

Број 11. У Новоме Саду у среду 27. јануара 1871. Год. VI.

У НОВОМ САДУ 26. јануара.

Прилог „Застави“.

ПОЗИВ НА ПРЕДПЛАТУ

НА КЊИГУ

ГАЈЕЊЕ ДОМАЋЕ СТОКЕ

И

ПЕРНАТЕ ЖИВИНЕ.

Као што је газдинство уопште, исто је тако и сточарство као једна грана газдинства: умјетност и наука. Наука нас учи условља за успјевање стоке и упознаје нас са средствима за поболшање исте и усавршење за разне наше употребе; она нам иде на руку да знамо, како треба стоку гајити.

Ако хоћемо од стоке наше вајде, а ми морамо сваку врсту наше домаће стоке тако гајити, као што нам природна правила за поједину врсту стоке прописују. Ал' та правила треба знати! а наши сељаци их најмање знају, — пак зато оћу да им та правила напишем и напредном их гајењу стоке научим.

Без ваљане стоке, не можемо на добро пољодјелство ни помислити. Пољодјелство се од сточарства никако оделити не може, и обратно; ко добре стоке нема, тај не може ни земљу своју добро обрадити, ни добро нагнојити, јер од мршаве стоке — мршава и гноја, а „где је мршав гној, тамо је празан кош.“

Као што сам у првом делу мојих списа казао код сваке врсте пољскога усева: у опште нешто, пак онда његове особености, болести, лечења тих болести и употребљење — исто ћу тако учинити и код домаће стоке и пернате живине, а разјаснићу са лепим и чистим дрворезима, где год иоле бољег разјаснења узтреба. Будели довољан број предплатника, онда ће у књизи бити **и бојадисани слика разне стоке.**

У овој ће дакле књизи бити говора и поуке о гајењу: **коња, говеда, оваца, свиња, коза, кокоши, гусака, ћурака** и **пловака (патака, шотки), њиовим болестима и лечењу**, а моја ће брига бити, да као и до сада што простије напишем, да ме сваки разумети може.

Цена је књизи овој напред плати *10 грош.* или *1 форинта у банкама*, а **штампаће се само толико, колико се предплатника до 1. Марта 1871. јаве**, пак зато и рок предплати до 1. марта 1871. године стављам. Новци се шаљу **напред** мени подписаноме са именима предплатника заједно; *предбрајање без новаца неће ни од кога уважити. Књига ће одма у штампу ући, како се довољан број предплатника јави.* Молим све родољубе, да ми скупљањем предбројника у помоћ притеку, а што више предплатника, тим ће и књига украшенија изаћи. Скупљачима дајем као обично 9-ту књигу или новце за њу на дар. Ко ми пошље новце у наплаћеном писму, томе ћу и ја књиге безплатно послати. Од прве свезке мојих пољско-привредних списа: **„Гајење пољских усева“** са **105** фино израђени дрвореза, може свако по 10 гроша, или 1 фор. а. вр. код мене добити.

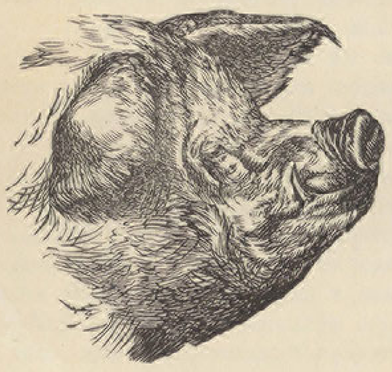

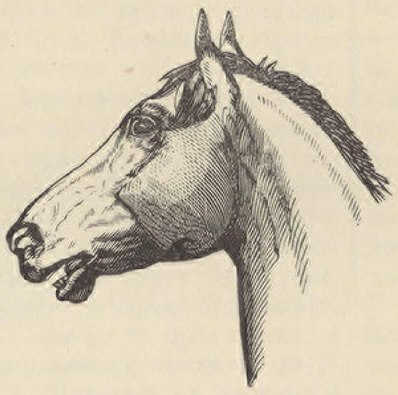

У Београду о Божићу 1870.

ДР. ЂОРЂЕ РАДИЋ.
СЕКРЕТАР »ДРУШТВА ЗА ПОЉСКУ ПРИВРЕДУ.«

У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ.

мену који лежи у одгађању конференције лондонске на то, да у том питању промере земљиште које ће да заузму и одношаје у које ће једна према другој да стане. За сваки случај гледа свака сила да склопи себи повољну алијансију, и турски посланик у Бечу, већ је отишао са једним својим секретаром у Пешту, где се већ и извештач оријенталних ствари из бечког министарства спољних послова налази, да се са преставницима ове државе посаветује о мерама које треба узети у случају каквог обрта у Румунији. Порта се већ спрема да с војском уђе у Румунију чим кнез Карло захвали на престолу.

По томе је лунта источног питања већ на баруту, и мали потрес учинити може да овај плане, што ће за цело бити ако Турска буде имала куражи да своју намеру покуша извршити. Но већ сад би се поред све оштрине коју је на се узео карактер стања у Румунији, могло рећи да ће дипломацији и за овај мах поћи за руком да за време опет одклони „опасност“ која им из Румуније прети, јер као што сведочи брзојав на другом месту овог листа саопштен, — Русија, Пруска, а и Романи сложни су у томе да на престо румунски дође кнез Лајхтенберг, по женској линији члан данашње владајуће породице у Русији. Овај експедијенс у данашњим приликама у Румунији може, ако не закасни, за време одклонити опасност која прети комбинацијама дипломатским. Да се пак неће у подунавским кнежевинама и у опште на истоку моћи утврдити нормално стање, докле год буде дипломација европска подржавала овај неприродан положај истих, и то стоји. Тек ће се онда доћи до уређеног стања, кад се остави народима на истоку, те они то стање сами створе.

Тако „Заточник.“

Ми смо далеко од помисла на другу 1848. интригу уплео. По свој прилици да то поправи и дао је изјаву да не иде за тим да опет Наполеона на престо француски поврати, а што је Евђенији, жени Наполеоновој подносио на увиђај услове примирја вели да је чинио за то, да ова својим упливом (!) неби томе полагала препреке на пут.

О министарству Шмерлинговом у цислитави не говори се више. Сад се опет држи за поуздано да ће се скрпити под председништвом Потоцковим неко министарство из „чиновника“ и чланова немачке „уставоверне“ странке. Дописник бечки „Н. сл. Л.“ пак уверава, да на промену стања цислитаве, у томе погледу ни мислити није све дотле, док делегације необаве свој посао.

АНДРАШИЈА И ИЗРАВНАЊЕ.

„Заточник“ у свом 20. броју „Крајина“ завршује овако:

„Заставин“ чланак, што смо га јучер приобштили, затим словачки и романски листови сваки дан сведоче, каквим непријатељским духом против Мађара кључа цела земља Угарска и све изгледа тако, да можда нисмо далеко од друге године 1848. Заштиту могу Мађари онда још једину наћи у великој Немачкој, а та је заштита готов гроб држави угарској, гроб, из кога нема више ускрснућа. Зато управо говоримо за пријатељско изравнање са Угарском, јер би желили, да с њом у савезу узмогнемо одржати исторички темељ, на ком стојасмо толике векове. До Мађара стоји, да нас не отисну с тога темеља. Сада је најбоља згода, да окрену добрим путем.“

рије“; „Угарска, рекоше други, наследиће цивилизаторни задатак Аустрије на истоку“ — Угарска је облик и навему и свачему, и она арати од алијансије до а, отискујући природну родима; и њу ни Солац, ни Мохач, ни Вичити, само што ће разкуд повући се са својим, а Мађари ће и.

о миру у Европи, и у ствари на истоку, као оно Хамлета лиже мно пламење рата.

оно време, кад је још ља и Мађара, користио неза Михајила на балто, да овај у згодним да доста било, Порти у да га је у томе подпо одвраћао, и задржавао истоку Угарске хришје би и Угарска стајала, ријским Немцима, него на милост и немилост

томе време — али Анде уз руду Бајстову, и реврљивом спољашњом а, које овај у Букарешт ретњом, да ће „заложити ако се они макну. Као урске какве користи бидолази тим извесније арску, а особито Мађаре роцес трулежи и заразе

пута казали, да Андраши емцима противу западни са Турцима противу а пријатељује, што би бар спута Славене и емљи, и што се нада, ије, тим извесније и рела крушка у крило

је, као што рекосмо, и прам Хрватске и Сла-

рене добрим путем“, мевенима бар онако посту и после Краљевградца са — он скидајући чађавог оцака пење на исту владу мења лица, а не си-

Андрашије једном делегату Славену рекао: „лице ћу променити, али систему никад — jamais.

„Никад — jamais“ рекао је и Наполеонов министар Талијанима у погледу Рима, и имао је у толико право, што за владе Наполеона не дођоше Талијани у Рим — али пошто је Талијанима Рим суђен био, то је Наполеон са министром заједно путовати морао, „да се збуде пророцима писано“.

Тако је и са Андрашијем.

Дакле кад Андрашије неће да мења систему — морамо сви од сад још жешће на то ићи, — да он путује.

И онако је његова система и у самој Угарској, и код сами Мађара, и то не само код левичара него и ког здравије језгре десничара омражена, или бар постала отужна.

Система је његова — копија покварене и делом осуђене системе Наполеонске.

Одкако је тај највећи шерет престол заузео, сви су државници, који су без душе и срца, надтицали се у том, ко ће му систему верније „копирати“.

Насиље; корупција (подкупљивање), обмане, плетке, непотизам, протекција — то су били „путови“ к цели.

Да се данас догоди Угарској, што се догодило Француској — исто би стање ствари у званичним сваковрсним круговима на видик изишло, које се у Француској показало: неспособност, развраћеност, подлост, неверство, грабеж, подкупљивост, малодушје.

Јавно морално стање у Угарској горе је него и под самим Бахом, јер је онда над страном бирократијом колико толико запта било, а бољи је део сами Мађара био, ван јавнога

са осталим корифејима мађарским, ми би поступак његов сматрали за подобан Грамоновом, и млогима другима, које је дипломација без главе учинила, и за које народи главом плаћају.

Но то све долази отуда — што је скоро свима Мађарима овладало двоје: прво, тежња за великом Мађарском, а друго — фатум, фатална, очајна, va banque политика, да ту цел постигну.

Сама „Н. сл. Преса“ у свом листу од 15. јан. подсмевајући се мађарској делегацији, што је муком пристала на садању спољашњу политику Бајста, и аустријски Немаца, вели: „Угарска, створитељица толики процепа (Zwangslagen), сад је сама у процеп дошла.“ „Из стра од Русије, вели даље, допуштају Мађари, да се монархија у немачку алијансију сјури.“ Она додаје истина, да је срце Мађара код „великог народа,“ т. ј. код Француза. Али у томе и јесте велика иронија не само од стране „Н. сл. Пресе,“ него и од саме судбине, да Мађари морају да сами себи срце из недара изчупају, и да као лешина нагну се на алијансију, која је, као што „Заточник“ вели, „њихов гроб без ускрснућа.“

Кукавац! невиди да се и њему и мађарским делегатима и политична деца смеју, кад и онда цврчуку о својевољном пријатељству са Немачком, кад их је Немачка орлушина у канце узела.

Но нити су Немци томе криви, ни судбина — него Андрашијева унутрашња система, која као што се изнутра само насиљем тако се и споља само удваравањем свакоме јачем за неко време одржати може.

„Угарска је, рекоше једни, облик Аусст-

„ЗАСТАВА“ излази трипут у недељи, средом, петком и недељом.
Цена је на годину 12 фор. на по год. 6 фор. на четврт године 3 ф. на месец 1 фор. а. вред. за Аустрију, а за Србију на годину 120 гроша на по год. 60, а на чет. год. 30. гр. у сребру.

ЗАСТАВА.

Огласи се рачунају по количини врста, које из гармонта заузимају, и за сваку врсту плаћа се увек по 6 нов., за жиг увек по 30 н. Дописи се шаљу уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад, у кући број 11 и 12 у дунавској улици.

Број 11. **У Новоме Саду у среду 27. јануара 1871.** **Год. VI.**

У НОВОМ САДУ 26. јануара.

Доњи крајеви угарске после шест дана опет су ступили у саобраћај поштански са осталом Европом. Све горње поште стигоше носећи собом новине које за толико дана стигоше. Ово се има захвалити мразевима, који ових дана, и без наредбе министарства комуникације путове толико побољшаше, да се могао саобраћај опет наставити!

Но силне новине које овога маха амо допреше, ипак не донеше никакве вести, која би јављала, да је један или други од важних политичких дневних догађаја довршен. Лондонска конференција, која је са важности своје задаће на првоме месту на политичкој арени, не само да није одпочела толико ишчекивано своје деловање, него је сад опет одгођена на неизвесно време; по неким гласовима на недељу, по некима на две недеље, а по некима и на више дана. За узрок томе одгађању наводи се то, што је лорд Гренвиљ оболео. Но то је само образина којом се прави узроци прикривају. Прави ће узрок томе одгађању бити тај, што је у изгледу да ће се скоро утврдити мир између Немачке и Француске, те пошто тим начином наступи нормално стање у Француској моћи ће и ова свог законитог заступника послати на конференцију. Велике силе европске, које узеше у своје руке судбу народа и држава у Европи немогу да се упусте у предузети посао без Француске, пошто би њихови закључци, у случају да се паришки уговор измене или сасвим укине, био ништав, ако и Француска при томе неби суделовала. Уз то још поглавити узрок одгађању конференције мора лежати у самом стању ствари на истоку. Источно питање, које ако се и неби на конференцији лондонској дефинитивно решило — што није ни могуће, пошто народи на истоку неће допустити да им европске дипломате кроје капу на својим конференцијама — али би се ипак морало бар додирнути, узело је сад врло опасан карактер на себе. У Румунији је политично стање тако загрдило да ће кнез Карло морати пасти жртвом истога стања, које је он и створити помогао. У једном писму, управљеном на једног од берлинских знатнијих државника и сам он предвиђа свој скори пад. Радикална странка у земљи тако звани „црвењаци“ које води Розети и Браћано при изборима за комору свуда побеђују, што не малу страву задаје и порти и европској дипломацији, која би хтела на истоку одржати вечити status quo.

Колика опасност од владајуће струје духова у Романији прети дипломатским комбинацијама, види се већ из тога довољно, што су велике силе употребиле овај размак у времену који лежи у одгађању конференције лондонске на то, да у том питању промере земљиште које ће да заузму и одношаје у које ће једна према другој да стане. За сваки случај гледа свака сила да склопи себи повољну алијансију, и турски посланик у Бечу, већ је отишао са једним својим секретаром у Пешту, где се већ и извештач оријенталних ствари из бечког министарства спољних послова налази, да се са преставницима ове државе посаветује о мерама које треба узети у случају каквог обрта у Румунији. Порта се већ спрема да с војском уђе у Румунију чим кнез Карло захвали на престолу.

По томе је лунта источног питања већ на баруту, и мали потрес учинити може да овај плане, што ће за цело бити ако Турска буде имала куражи да своју намеру покуша извршити. Но већ сад би се поред све оштрине коју је на се узео карактер стања у Румунији, могло рећи да ће дипломацији и за овај мах поћи за руком да за време опет одклони „опасност“ која им из Румуније прети, јер као што сведочи брзојав на другом месту овог листа саопштен, — Русија, Пруска, а и Романи сложни су у томе да на престо румунски дође кнез Лајхтенберг, по женској линији члан данашње владајуће породице у Русији. Овај експедијенс у данашњим приликама у Румунији може, ако не закасни, за време одклонити опасност која прети комбинацијама дипломатским. Да се пак неће у подунавским кнежевинама и у опште на истоку моћи утврдити нормално стање, докле год буде дипломација европска подржавала овај неприродан положај истих, и то стоји. Тек ће се онда доћи до уређеног стања, кад се остави народима на истоку да они то стање сами створе.

Из споменутог брзојава види се, да је Русија са Пруском у погледу ствари на истоку споразумна, но то ипак не треба тумачити као особито пријатељски одношај између те две државе, јер је тај у последње време јако раскламитан што се увиђа већ и из зближења Пруске са Аустро-Угарском, које је чином постало. Споразумлење у питању Румунске истиче из обостране нужде, јер Пруској сад нарочито неби ишло у интересу да букне источно питање, док је она овако од победа малаксала, а и са Француском још није готова. Русији пак такође из финанцијални и други обзира није ово најзгодније време, те за то обе иду за тим да им неби сила догађаја спречила комбинације, које за будуће своје планове створише.

Да се с највећом нестрпљивошћу ишчекују вести о Паризу, не подлежи сумњи. Но и овога пута неће се радозналост публике јако задовољити. Што се отуда јавља није од велике вредности, пошто нема гласова о томе какав ће и кад ће се мир углавити. „Тајмс“ проглашује гласове о условима мира који су у свет пуштени као да их је Пруска ставила, као неистините. Међутим баш кад би и били ти услови истинити — што је лако могуће — опет немогу као чињенице сигурним закључцима за основ послужити, пошто се морају најпре дознати и услови под којима ће Француска моћи пристати на мир. То ће се пак скоро дознати, јер су већ расписани избори за законодавно тело, које ће по неким вестима најпре имати да избере министра-председника који ће владу саставити, па тек онда да се упусти у преговоре о миру. За сад су у изгледу за министра-председника (ако би се тај глас обистинио) ове личности: Гамбета, Жил Фавр, Тјер, Пикар и Гревај, — но један од прве тројице за цело ће бити. Остале вести јављају још: да је немачким војницима забрањен улазак у Париз, и тек се појединима лично даје допуштење; даље се још јавља да се рана са свију страна у Париз уноси. —

Најновија пак и то брзојавна вест из Француске од 24. ов. м. из Бордо-а јавља: да Жил Фавр не пристаје на предају градова Бича и Белфора што је Бизмарк као услов за наступање примирја на истоку Француске ставио. Чланови владе који у Бордо-у станују издали су документ којим се у снази одржава њихов распис о изборима, које је влада из Париза била опозвала. Да се право стање ствари престави морао је један члан владе отићи у Париз, што ће и бити узрок те је паришка влада, своју наредбу, којом прву наредбу бордовског оделења владе уништава опозвала. У овој ствари биће по свој прилици, да је Бизмарк своју интригу уплео. По свој прилици да то поправи и дао је изјаву да не иде за тим да опет Наполеона на престо француски поврати, а што је Евђенији, жени Наполеоновој подносио на увиђај услове примирја вели да је чинио за то, да ова својим упливом (!) неби томе полагала препреке на пут.

О министарству Шмерлинговом у цислитави не говори се више. Сад се опет држи за поуздано да ће се скрпити под председништвом Потоцковим неко министарство из „чиновника“ и чланова немачке „уставоверне“ странке. Дописник бечки „Н. сл. Л.“ пак уверава, да на промену стања цислитаве, у томе погледу ни мислити није све дотле, док делегације необаве свој посао.

АНДРАШИЈА И ИЗРАВНАЊЕ.

„Заточник“ у свом 20. броју „Крајина“ завршује овако:

„Заставин“ чланак, што смо га јучер приобштили, затим словачки и романски листови сваки дан сведоче, каквим непријатељским духом против Мађара кључа цела земља Угарска и све изгледа тако, да можда нисмо далеко од друге године 1848. Заштиту могу Мађари онда још једину наћи у великој Немачкој, а та је заштита готов гроб држави угарској, гроб, из кога нема више ускрснућа. Зато управо говоримо за пријатељско изравнање са Угарском, јер би желили, да с њом у савезу узмогнемо одржати исторички темељ, на ком стојасмо толике векове. До Мађара стоји, да нас не отисну с тога темеља. Сада је најбоља згода, да окрену добрим путем.“

Тако „Заточник.“

Ми смо далеко од помисла на другу 1848. годину, ми нити је можемо направити, нити би можда као онда, први у ватру скочили — али што можемо, и хоћемо, то је, да наш народ и духовно, и иначе припремимо и оснажимо, да га друга 1848. година, други подобни европски потрес не изненади, као онда, и да за рана сазна где ће му место бити.

И ми смо били за пријатељско изравнање са Угарском, и крчили смо пут томе у првоме реду, и сад у дванајстом и последњем часу не би се опирали томе, шта више признаћемо, да још и сад, и то можда последњи пут до Мађара стоји, да се са јужним Славенима, и другим народима у обсегу тако зване „Стефанове круне“ изравнају — и заиста је сад најбоља згода, да окрену добрим путем.

Но имали томе изгледа, док је Андраши на челу угарске владе, док је поверење круне, и судбина Угарске у њега?

То сумњамо.

Два најновија дела Андрашије утврђују нас у тој сумњи.

Куд ће боља згода, него кад се пољуља споља зграда Европе, и кад дође ора, да се Угарска одлучи на коју ће страну?

Куд ће боља згода, него кад се изнутра пољуља зграда поравнања, и кад је сам Раух окаљавши унутрашњу систему, згодног повода дао, да Угарска у складу са здравом спољашњом политиком унутрашњу своју систему промени, и да добрим путем пође?

Пруско-Немачка стаде Француској сурово ногом за врат; Бизмарк и Бајст мењају „љубавна“ немачка писма, и удешавају свезу са обзиром на немачке успомене, на немачке заједничке интересе, који се очевидно пружају дуж гора до Јадранског мора, дуж Дунава до Црнога мора; сви немачки листови у Немачкој и Аустрији кликћу, и „Алколајски“ мањим народима, па и Мађарима својим „загрљајем“ прете; Изиђе нота, којом одричући Жил-Фавру дипломатски путни лист на лондонску конференцију, сву осталу Европу вређа, и која унапред показује, како ће се Пруско-Немачка спрам мањи народа владати, кад се спрам Француске, и остали велики држава и народа тако охоло, брутално понаша — све је то пред очима, а Андрашије на интерпелацију одговара: да је зближење Пруско — Немачкој са знањем уг. владе, да ту нема опасности за Угарску, да ту нема агресивне, освојачке намере спрам суседни, т. ј. источни народа?

Кад не би Андрашија држали за паметнијег од Була и Рехберга, или кад не би знали, да Андрашије поред све своје охолости ипак у таким стварима не поступа без споразумлења са осталим корифејима мађарским, ми би поступак његов сматрали за подобан Грамоновом, и млогима другима, које је дипломација без главе учинила, и за које народи главом плаћају.

Но то све долази отуда — што је скоро свима Мађарима овладало двоје: прво, тежња за великом Мађарском, а друго — фатум, фатална, очајна, va banque политика, да ту цел постигну.

Сама „Н. сл. Преса“ у свом листу од 15. јан. подсмевајући се мађарској делегацији, што је муком пристала на садању спољашњу политику Бајста, и аустријски Немаца, вели: „Угарска, створитељица толики процепа (Zwangslagen), сад је сама у процеп дошла.“ „Из стра од Русије, вели даље, допуштају Мађари, да се монархија у немачку алијансију сјури.“ Она додаје истина, да је срце Мађара код „великог народа,“ т. ј. код Француза. Али у томе и јесте велика иронија не само од стране „Н. сл. Пресе,“ него и од саме судбине, да Мађари морају да сами себи срце из недара изчупају, и да као лешина нагну се на алијансију, која је, као што „Заточник“ вели, „њихов гроб без ускрснућа.“

Кукавац! невиди да се и њему и мађарским делегатима и политична деца смеју, кад и онда цвркућу о својевољном пријатељству са Немачком, кад их је Немачка орлушина у канце узела.

Но нити су Немци томе криви, ни судбина — него Андрашијева унутрашња система, која као што се изнутра само насиљем тако се и споља само удваравањем свакоме јачем за неко време одржати може.

„Угарска је, рекоше једни, облик Аустрије“; „Угарска, рекоше други, наследиће цивилизаторни задатак Аустрије на истоку“ — јест — додајемо ми, Угарска је облик и наследница Аустрије у свему и свачему, и она ће као и Аустрија тумарати од алијансије до алијансије страни држава, отискујући природну алијансију са својим народима; и њу ни Солферино, ни Краљевградац, ни Мохач, ни Вилагош неће памети научити, само што ће разбијена Аустрија имати куд повући се са разкомаданим деловима својим, а Мађари ће сами себи гроб изкопати.

Андрашија све сања о миру у Европи, и о мирном развитку ствари на истоку, а не види да Угарску, као оно Хамлета лиже са свију страна изподземно пламење рата.

Да се Андрашије у оно време, кад је још било вере између Србаља и Мађара, користио положајем Србије и кнеза Михајила на балканском полуотоку на то, да овај у згодним приликама, коих је онда доста било, Порти у Европи крај учини, и да га је у томе подпомогао, место што га је одвраћао, и задржавао — да је дакле данас на истоку Угарске хришћански држава, другчије би и Угарска стајала, не би се не само аустријским Немцима, него сад и Бизмарку морало на милост и немилост предати.

И сад би још било томе време — али Андрашије место тога иде уз руду Бајстову, и слаже се са овога превртљивом спољашњом политиком, и са нотама, које овај у Букарешт и Београд шиље са претњом, да ће „заложити сву снагу монархије“, ако се они макну. Као да ће кад од труле Турске какве користи бити, и као да Турска не долази тим извесније у руке, које ће и Угарску, а особито Мађаре угушити, што даље процес трулежи и заразе на истоку трајао буде.

Но мисмо толико пута казали, да Андраши за то на западу са Немцима противу западни Славена, а на истоку са Турцима противу јужно-источни Славена пријатељује, што би хтео, да угуши, или бар спута Славене и друге народе у овој земљи, и што се нада, да ће му што касније, тим извесније и источне земље као зрела крушка у крило пасти.

У том нас утврђује, као што рекосмо, и његов нов поступак спрам Хрватске и Славоније.

Место да сад „окрене добрим путем“, место да са јужним Славенима бар онако поступа, као што су Немци после Краљевградца са Мађарима поступили — он скидајући чађавог Рауха из политичног оџака пење на исту владу — Бедековића, т. ј. мења лица, а не систему.

Од пре је негде Андрашије једном делегату Славену рекао: „лице ћу променити, али систему никад — jamais.

„Никад — jamais“ рекао је и Наполеонов министар Талијанима у погледу Рима, и имао је у толико право, што за владе Наполеона не дођоше Талијани у Рим — али пошто је Талијанима Рим суђен био, то је Наполеон са министром заједно путовати морао, „да се збуде пророцима писано“.

Тако је и са Андрашијем.

Дакле кад Андрашије неће да мења систему — морамо сви од сад још жешће на то ићи, — да он путује.

И онако је његова система и у самој Угарској, и код сами Мађара, и то не само код левичара него и ког здравије језгре десничара омражена, или бар постала отужна.

Система је његова — копија покварене и делом осуђене системе Наполеонске.

Одкако је тај највећи шерет престол заузео, сви су државници, који су без душе и срца, надтицали се у том, ко ће му систему верније „копирати“.

Насиље; корупција (подкупљивање), обмане, плетке, непотизам, протекција — то су били „путови“ к цели.

Да се данас догоди Угарској, што се догодило Француској — исто би стање ствари у званичним сваковрсним круговима на видик изишло, које се у Француској показало: неспособност, развраћеност, подлост, неверство, грабеж, подкупљивост, малодушје.

Јавно морално стање у Угарској горе је него и под самим Бахом, јер је онда над страном бирократијом колико толико запта било, а бољи је део сами Мађара био, ван јавнога

живота и круга, у стању „патријотичног трпљења“ — те је недодирнут остао.

Данас — окренимо се на све стране, од министра до пандура, од великог жупана, кои на јавним друмовима људе, што с пута теретним колима не сврћу с пута, „својеручно бије, до комесара, који разбојнике и лопове изтраживајући, сами су јатаци, или као „врховни комесари“ агују, и пландују; од ерарски темишварски шума до Лоњскога поља, од хонвидска ухлеблења од жељезнички концесија; од „Холан-афера“ до „булевара“; од измевања појединих опозицијони посланика на сабору од стране министара, до понижења самог сабора; од Рауха — до Андрашије.

Угарска под Андрашијем постала је калајем цивилизације замазана — „варварска“ држава.

Све се то сад „ранжује“, све то хоће да накнади које емигрантство, које безпосличарство за 20 година дана.

О Мађарима сад се може рећи оно, што се некад рекло за Сиракузанце; Aedificant, quasi semper victuri — coenant, quasi semper morituri“. — Тако зидају, као да ће увек живити, и тако вечерају, као да ће сваки час умрети.

Тако и они — зидају жељезнице, булеваре, дворе, куле по облаку, као да ће их на веки бити, и — грабе, троше као да ће сутра пропасти.

Кад кажемо Мађари — немислимо народ, још мање цео народ, да не би и у томе неправо учинили Андришији, који је једном романском новинару рекао: „Кад нападате, нападајте мене, моју владу, а не народ“.

Зато, премда је и народ, који тако што трпи крив, као што и француски народ са основом криве, што је ђубрета 20 година дана трпио — ипак ми кад за Мађаре што зло кажемо, мислимо Андрашију и његову поворку, која наравно није мала, и које репови по милости званија и диспозицијоног фонда допиру и у наш народ.

У једном смислу имају право, који држе, да је у Угарској „један политичан народ“ — јер какав је тај „политичан народ“, он се заиста не састоји из сами Мађара; има ту и Романа, и Срба, и Русина и Хрвата — и понајвише Словака.

Такав политични народ неће споља да зна за републику — неће изнутра за праву слободу „народности.“

А докле ће то трајати? Док народи својом свести, својим напором, својим одушевлењем и пожртовањем не докажу, да су претежнији, него — Андрашије.

Ми држимо — да нема изгледа, да ће се народи у Угарској икад изравнати под Андрашијем, и њему подобнима.

Андрашије, који је због велеиздаје на смрт осуђен био — сад додворивши се „оглаголава“ верност Милоша — немађарски народа — јер шта му је стало, ако терајући лиса заиста изтера курјака — другоме; али ће скоро доћи време, где ће круна морати бирати — између народа и — Андршија и њему подобни.

Зато је лозинка: доле са охолим Андрашијем, доле са коруптивном системом!

ПРОТЕСТ,

који је штампан у 12. броју „Јужно славенских новина,“ што излазе у војничком Сиску на немачком језику и кога су отлични синови хрвацке и славенске крајне предали аустријској делегацији против тога, што се укида један део крајине или читава крајина а не питају се за вољу и мишлење своје у томе: када и како да се провинцијалише крајина, ни крајишници ни њихови сународници, — гласи:

„Јавни листови огласише пре кратка времена да ће се изнети пред сабор у Бечу на претрес и одорење законски предлог о томе како да се укине крајина и да се уједини са земљама под Стефановом круном.

Ма да се у земљама под Стефановом круном и некадањим насљедним провинцијама само по уставним начелима влада, и ма да војничка крајина у политичним питањима има потпуно једнака права са осталим земљама Њ. величанства, па је у ствари већ и вршила своја уставна права, опет се вели да ће крајина потпасти под Стеванову круну на основу неког највишег патента царског од године 1850.

Пошто се земље под Стефановом круном политично и јуридично према осталој царевини као стране земље сматрају, а и сами су јавни судови прогласили их за то, то би се по томе патенту морале државне границе променути и крајишници би добили туђе грађанско право.

Садањи политични облик и уређење Угарске постало и санкционисано је на основу правне непрекидности и закона од г. 1848. по томе су законом о правњању, уништене посљедице патента од 20 маја 1850. и тако крајина географично нејде уз провинцијал, на који граничи, чим је овај под Угарску потпао.

По томе је уништено право на које се мисле да ослоне они, што хоће границу да провинцијалишу.

Прво, тиме, што је повраћена угарска правна непрекидност од 1848. године, због који се губи патенат од 7. априла 1850 бр. 243. Р. Г. Б. ако се мисли да има правне снаге усљед вотума хрвацка сабора у 1867. години.

Друго, тиме, што је тај патент издат од Његова величанства који је највиши господар у рату и неограничен владалац — али је доцније уставним актима изменут. То политично наличје неда се по нашем мишлењу делити од приватна права, које се усуђујемо бранити.

По јуридичним начелима ниједан уговор не важи, кад га две странке сачине о праву трећега кога и овај није суделовао при уговору. Али ево сада се и лична и приватна права крајишничка вређају а дегде и сасвим уништују тиме, што заступници земаља с ове и оне стране Литаве погађају се и уговарају, а крајини неда се да тамо буде заступљена, де се о њеним будућим порезима, данцима личним дужностима и т. д. ради

По граничарском основном закону од 7 маја 1850 §. 48. не могу крајишници, који су официри или званичници постали уживати добро оне куће у којој су се родили, али имају право да се поврате својој кући, и од то доба имају дела од заједничког имања и дужности, што их има сваки члан једне задруге.

У доцнијим поправкама за војничку крајину стоји норма ова: да ако нема ни једне мушке главе у крајишкој кући, да сва права задругарска прелазе на женске главе што су у кући, којима стоји на вољу, да до смрти своје саме старују, или да пусте мужа у кућу.

Али ова права не могу вршити ако има лица, која се могу у задругу повратити, јер стоји до погодбе међу женским главама и овима или

а) да задругу раскину па да имање продаду и међу собом по главама поделе или

б) да исплате оне, који се могу у задругу вратити, па да онда тех пусте себи мужа у кућу и да га у задругу упишу; или

в) да у противном случају, са једнаким последицама задобију узајмним договором дозволу од оних лица, која имају права да се у задругу поврате.

Ако се дакле, као што се мисли, крајина без питања крајишника укине то би се горња права официра и званичника из крајине са свим уништила, јер кад се укине крајина дође на место садањи закона у крајини други закони, који се неће обзирати на официре и званичнике из крајине, који се неће ни моћи обзирати, јер се неће да даде прилика крајишницима, да преко својих заступника законитим путем своје жеље и потребе искажу и да том приликом уговоре како ће прећи крајина из солдачких руку у цивилне руке, и да уједно интерес и целине и појединих индивидуа сачувају.“

(Свршиће се.)

ДОПИСИ.

Б. У ПЕШТИ. Ево већ прође Св. Сава, а „Преходница“ још не приреди као сваке године беседу. — Ово ће може бити чудновато изгледати свима онима, који су нас досада из страних места похађали и који су радо читали извештаје о пештанским беседама, а јошт чудноватије сваком родољубу, што ове године ниједан наш јаван завод или добротворна цјел не добија онако лепу свотицу новчане помоћи од „Преходице,“ као досадашњих година.

Ово је доиста жалостна околност, али се неможе Преходници пребацити.

Пошто Преходничина беседа беше не само проста забава, но напротив више један леп фактор моралне и материјалне помоћи за наше народно унапређење, то држим, да нам је дужност известити јавност, зашто је ове године изостала беседа.

Истина да је Преходница већ почетком лањске године почела губити од своје досадашње снаге и подузетности (ту мора сваки „преходничар“ метути руку на срце па признати, да је тако), али би се ипак и ове године као и лане могла приредити беседа — у споразумлењу са грађанима, да се међ овима не нађе један Вук, који за љубав своје надутости и гордости осујети сваку слогу међ грађанима и омладином, а тај је овдашњи грађанин Касапиновић.

Лане је Преходница против доондашњег обичаја изабрала у одбору за беседу два грађанина, но ови злоупотребише поверење, којим их је Преходница отликовала. Ми смо држали, да су ови изврсни родољуби, то смо посведочили и самим избором, али они хтедоше да по својој вољи располажу са приходом од беседе. То је дало повода некој распри међу омладином и грађанима.

Неможемо се ни најмање потужити на остале грађане, али знамо, да би тај човек (К.) успео се из петиних жила да бар неколико њих одврати од беседе. Ово се јасно види и из тога, што је ове године неколико трговаца и наговорио, да приреде један бал; те тако беседа мораде уступити места овом омрзнутом туђинском обичају, против којег се омладина толико година одупираше и одупире.

Тај бал назваше они, као што се из позивнице види „српским балом,“ што је по себи абсурдност, јер и не узимајући у призрење да је бал по себи туђински обичај, даклем да српски бити неможе, — може се по свачему српско-чивутским пре, него српским назвати. Чивутарија беше потпуно заступљена, а од срба искључише свакога српскога ђака. Нама није ни најмање жао, што ми нисмо позвани: такав бал није за свесног србина. Но смешно нам је, што одборници учинише разлику и међ самим српским трговцима. Наша је беседа била приступачна сваком поштеном србину без разлике столежа и стања, а на њиовом балу беху искључени и сами трговци, који не могу никако да се опријатеље са цилиндрима и фраковима. Код наших беседа довољно беше чистота и угледност у ношњи па ма каквој, ал они прописаше да сваки мора имати фрак и цилиндар. То се за цело не слаже са српским чувством, са братским осећајем, што највећма дичи србина.

Ако бацимо поглед на посљедице досадашње омладинске радње, видећемо, да је највећи резултат омладинск г упињања у томе, што се укорени у народу неко опште братинско чувство упркос пређашњој разлици између аристократа и осталог народа. Одбор, што приреди тај бал, огрешио се о ову омладинску заслугу.

Да је г. К. свакако стало до тога, да — као што је казао — „омладини скрха рогове,“ то врло добро знамо, али га у веравамо да му то на тај начин неће испасти за руком, шта више, да ће тим својим несрпским понашањем зацело изазвати мржњу свију свесних својих пријатеља и познаника. Ко хоће да тера мак на конац упркос народним интересима, тај обично страда. Нико неби био веровао у почетку љањске године, да ће г. К. и тако што урадити, али кад је тако, хајд да видимо каква ће га награда ил захвала постићи за то.

Нека се даклем зна, зашто је ове године изостала српска пештанска беседа.

С. — У ВРДНИКУ 21. јан. Обећао сам вам да ћу вам до знања ставити шта буде даље сљедовало од оног дела — или управо рећи недела — што се десио у врдничко-манастирској шуми 26. нов. пр. г. и ја сам вам заиста један пространији допис послао 20. дек. пр. год. но почем до данас невидим да је у пошт. листу „Застави“ изишао, или га можда нисте ни добили, то ево сад у кратко накнадно вам разјасњавам како се десило то недело и шта је даље следовало, све из верних доказа.

У мојем од 26. нов. допису у 142. бр. „Заставе“ где стоји, да је неки Петровић надзорник манастирски „опалио револвер у гунгули и једног човека убио а једног ранио, обојицу из Ривице — у шуми кад су неуредна дрва носили“ (јер има уредни дрва која људи смеју носити) и т. д. — јер тај се глас као муња распрострео по селу и по околини, и на основу тога гласа, ја сам вам допис и послао — није све тако било, већ је ишпан манастирски Ђока Грујић из двоцевке пушке — као што стоји у мом реченом допису „опаливши на њи један хитац“ и т. д. истог Ривичанина убио, а другог само по хаљини окрзнуо; г. Петровић пак кад су остали људи надошли и на њих обојицу хтели освету учинити, непитајући које крив, ко није, за спасти свој живот од разјарене светине бегајући избацио је у земљу за поплашити њи, неколико хитаца из револвера — пре тога пак саветујући их да носе у порту манастирску дрва, јер су противна — са ишпаном заједно у м. Јазак уклонио се. У суботу пак 28. нов. било је секцирање у Ривици, где је нађено до 30 сачми у истом, а у половини дек. била је прва изтрага од среског суда иришког, где је речени Ђ. Грујић као повин нађен, и кога су одма хтели и затворити (јер суд сремски није компетентан у таким стварима судити) но је исти положивши 300 ф. кауције, и нашавши за себе јемца једног од врдничких становника буде на слободну ногу до суда пуштен. Г. Петровић ту је сасвим чист, и само као сведок сматраће се може бити; знам да неком неће ово разјаснење годити, али ја им непомогао, премда и Ђока Грујић није на то ишао да људе бије, јер је исти и док није у службу манастирску ступио вавек доброг владања био, и он је више сажаљења до јавне осуде достојан; 14. јан. била је пак комисија среског суда иришког на лицу места где је она несрећна жртва пала.

Оволико ради истине и објаснења публике, а и ради г. Петровића и народни „пријатеља.“

Троједна краљевина.

Поводом пада Рауховог одквачила се поворка тога гвозденог ланца који је три године тиштао народ у троједници. „Заточн.“ јављају из Загреба: да је одпуштен из службе ђурковечки досадањи варошки капетан у Загребу, а и канонику Вучетићу такође је одузета каноничка част. „Н. сл. Л.“ дознаје, да је влада наумила уклонити и Златаровића, Жувића и Погледића саветнике владине и предстојнике појединих грана државне управе, те на њихова места поставити Шухаја (?), Радивојевића и Петра Хорвата.

Подлистак „Заставе“.

ПОГЛЕД НА ФРАНЦУСКУ РЕВОЛУЦИЈУ

од г. 1789.

Јавно предавање Милана Ђорђевића.

(Свршетак.)

Јакобинци нису погинули од Жирондиста, већ од својих једномишљеника и људи који су ишли само на то да спасу живот свој, па су за то жртвовали Робеспијера и другове му. Робеспијер и Сен-Жист нису били људи без карактера. Робеспијер је заступао начела, која се у оно време нису могла произвести. Сен-Жист је поједина места из Русо-а знао на памет да цитира. Ал' обоје не имадоше човечног срца, које би их могло задржати, да за време тероризма не играју главну улогу у Француској. Робеспијер је био ташт, грамзио је за популарношћу и тој је страсти све жртвовао. И Дантон је морао томе подлећи. После пада Жирондиста дошао је ред на њега. Покушало се једном да се Робеспијер и Дантон измире. Састали су се у Шарантону код Париза. Ту је Дантон говорио о 30-рици тирана. Робеспијер му је пребацио септембарско крвопролиће. „Септембар, одговорио је Дантон, „то је непромишљен инштинкт, то је безимени преступ, који нико одобравати неће, али које нико на народу казнити не може. Али „одбор за благостање“ пролива крв кап по кап, као да оће да одстрани гнушање од смртне казни, и да је уобичаји.“ Робеспијер је одговорио: „Има људи, који крв радије у маси проливају.“ Дантон опет: „ви исто толико убијате невиних, колико и кривих.“ Јели икоји, питао је Робеспијер, умро без пресуде? Је ли и једна глава пала, коју закон није осудио?“ На те се речи горко Дантон насмејао, да је повикнуо: „Невини, невини, ти се шалиш Робиспијеру! У вашим је очима преступ мржња, која се вама подељује, ви изјављујете, да су сви крици, који су ваши непријатељи.“ Робеспијер се удалио са речима: „Није истина, а доказ је томе, што ти још живиш.“ Али тај доказ није дуго важио; на два дана доцније био је Дантон са својим пријатељима за једно затворен и доцније погубљен.

Тако је падало све једно за другим, што је могло републику одржати и утврдити. Страст проливања крви овладала је а није било човека, који би у оном времену снажном руком заустави на по пута целата. Вођа народа несме само знати успламтити и подржавати узкомешане страсти, већ их он мора знати и уталожити, утишати и на праву меру свести, но Робеспијер није био кадар и тога ради морао је и сам пасти. У бурној седници, народног конвента где Робеспијер није могао до речи доћи, закључи се једногласно, да се изда налог, да се Робеспијер затвори. После гласања подигли су се сви посланици и викали су у глас: „да живи република!“ „Република“ одговорио је Робеспијер, „она је изгубљена, кад разбојници триумфују.“ Исти онолики број Јакобинаца пењао се на губилиште, колико је у почетку партајске борбе пало. Жирондисте су певали марсељезу, Јакобинци су ћутали. Сен-Жист се пењао на губилиште са таком скромношћу, каквом би ишао да је триумфовао. Само је Робеспијер јаукнуо, кад му је целат одкинуо крваву мараму са ране, коју је пре на доњој усни добио. Ни једна се рука није подигла у атар Робеспијера, кад је овај погинуо. Застрашивање му је придобило присталице. Како је то престало, тако је и његова власт пала. Морао је својим рођеним очима гледати на последњем путу, како је мржња против њега и у самој деци усађена.

Нико није у целој повесници што имамо примера толико себе самог варао као Робеспијер. Мислио је да није тиран, да није краљ нити диктатор, већ да је прави републиканац само за то што се строго републиканске форме држао. Говорио је једнако о врлини, али је заборавио да је и благост врлина, коју је он као слабост жигосао. Наравно, да сама благост у онако бурном добу не вреди ништа. Жирондисте су пропали, што им је жена једна давала иницијативу. Ал је Робеспијер и сувише без срца био, и за то га тако мало у потоњим нараштајима разумеше и оценише а још мање симпатије нађе. Но ми ћемо зарад боље карактеристике те две странке још ово да споменемо. Начела жирондиста била су узвишена, њихова пропаст такође, па ипак при паду њиховом не нађе се ниједна душа, која би се од своје воље предала суду, да шњима заједно горку чашу испије. Јакобинци су у клубу плакали, кад им је Робеспијер посљедњи пут говорио, и другови његови радо гинуше кад им је вођа пропао. Робеспијер је крвава, ал импозантна појава у повесници света.

Праве и трајне револуције не можемо предочекати, док се не сложе елементи као што су били Жирондисте и Јокобинци, елементи разоравања и утврђивања. Тих елемената имаде увек, ал морају бар толико самопрегоревања имати, да дотле сложно раде, док траје реакционарских непријатеља, краљева, аристократа, попова и привилегисане класе. Ако се не сложе, то ће увек ма и под другим облицима, ако победе Јакобинци доћи нове деспоте, а победе ли полутански Жирондисте повратити се старе деспоте. Нови се деспоти могу избећи само умереношћу, а стари само одлучношћу и одважношћу. Страховитости и једних и других деспота довољно су се јасно осведочиле, па је време, да народи увиде, да им је и умереност и одважност нужда крајња.

Надајмо се, да ће Француска црпети науку из своје прошлости, која је тако пуна искуства. Прва, велика француска револуција значајна је, што је порушила старо стање

Властник и издаватељ др. Свет...

Златаровић ће у Пешту за септемвира доћи; дакле Андрашија награђује своје креатуре тим висомим земаљским службама! Вели се, да је то Андрашија за љубав Рауху учинио.

За министра хрватског, на место Бедековића постављен је, као што „Заточн.“ јавља, гроф Петар Пејачевић.

„Заточник“ говорећи о одношају којег ће опозиција према новоме бану заузети те налазећи јемства добре владавине у „саветници неокаљана приватног карактера и јавног значаја“ — вели:

„Но прибере ли нови бан у свој савет мужеве, који су свој приватни и уредовни значај за ове три године пред јавношћу којекаковими недјели окаљали; опозицији ће остати закрчен пут до бански двора, као што јој бијаше и до сада, она ће морати закључити, да ће у јавној управи, у судству и настави како је почео Раух, тако наставити Бедековић онај отровни и кужни начин, који државну власт и снагу троши на разврат управе, на квар судства и на затор наставе. — Народна опозиција, желећи редовиту обзирну и просвјећену управу, непристрано, поштено и брзо судство, потребама народа и захтеву времена прилагођену напорну бригу око наставе, она ће се морати клонити кужнога круга и сву снагу како до сада, тако и од сада на то употребити, да од народа одврати сваку штету — колико стоји у њезиној снаги и колико нађе подпоре у народу.

Јавно је мнење довољно означило особе, које су се уз Рауха и по његовом примеру осрамотиле или помагајући његове злоће, или бани ad exemplum радећи на свој рачун. Избор дакле није немогућ.

Будући је искуство свију времена и код свакога народа доказало, да је слобода сама себи најбољи коректив; будући да је слободна штампа главно јамство и најиздашније средство за обрану уставних и грађанских права против самовоље; дошла она од озгор или одоздо, то се ми надамо од новога бана, да ће он постојећи нелиберални, абсолутистички штампарски закон рабити најлибералнијим начином и да неће из својега кабинета диктирати одсуде како се то Рауху приговарало; да неће ускраћивати концесије за опозиционалне новине, како је то Раух чинио; да неће опозиционалне штампе из земље гонити, а да ће будућему сабору предложити законску основу слободоумнога штампарскога закона и поротнога суда, барем за протузаконита дела штампом почињена.

И на другом месту вели:

Видимо ли, да је нови бан готов владати по начелу уставно и слободоумно, да је накан управу поправити и чиновником узпоставити њихово достојанство, подигнут их из досадашњега понижења робскога; да је судство вољан учинити само од закона одвисно а наставу у целој земљи крепко подићи и подупрети; наша ће опозиција изгубити жалац угњетенички; она ће изгубити жестину нуждне обране и ми ћемо моћи с новим баном мирно расправљати она питања, у којих се неслажемо и ради којих смо политички противници.

Ово је наше становиште напрама новом бану. Ми смо га очитовали искрено. Буде ли се знало уважити и тако искрено прихватити, како смо га искрено ми очитовали, неће бити штете на ниједној страни.

Стране земље.

ФРАНЦУСКА. Делегат министра спољашњих посла гроф Шодорди у Бордоу издао је на заступнике Француске на страним дворовима овај циркулар, у коме казује, како се он тужио Бизмарку, да немачка војска непази на прописе на које пазе цивилизовани народи када ратују, па вели:

„Гроф Бисмарк пребацује нам, да ми непознајемо Немачку, а многи су од нас у тој земљи живили и проучавали је, али што се мене тиче, ја искрено признати морам, да никада неби могао веровати, ма да сам толико година био тамо и тако је пажљиво мотрио, да је немачки народ од начела и обичаја човечанских и цивилизације тако далеко као што данас видим да је, и ја на жалост морам признати, да ја Немачку нисам добро познао, или да сада не могу да је познам.

Проклета рука нека одвукла је на пут, који није за њу. Њени филозофи, њени песници, њени историци другчије су јој изгледе прорицали него што су ови, у којима се ово пет месеци налази. Крвава слика замутила је очи народу који није умео за времена да одоле ћудима силе и војничкога апсолутизма.“

„Гроф Бизмарк пребацује француској војсци, да је на парламентара пуцала. На таку тужбу одговорио му је Жил Фавр, да ће истражити кривца, али му је и набрајао многе таке ствари о пруским предњим стражама и рекао му је, да се никад на то није хтео да позове, да би се тога ради обичан саобраћај прекинуо.

Даље наводи Шодорди како су непартајични људи посведочили, да је Пруска толико пута погазила женевску конвенцију, па да је женевски црвени барјак толико пута муницију на ватрени коли заклонио, и да су толико пута ранари француски у сред болница убијани. Нуз то спомиње на тужбу немачку, да француски војници имају оружја које праска, да се нашло код једнога војника тако оружје, али да је то само један једини случај, и пита, шта је то тако страшно кад се зна да тако оружје не може ни 50 корачаји добацити па завршује: камо среће, кад би нам непријатељ само тако оружје имао.

Гроф Бизмарк тужи се да у Француској злоставе немачке заробљенике а Шодорди одговара на то:

„Доста ми је, да вам ово наспоменем. Господин Прат, лекар код американских амбуланца био је пре негде у Поу. Он је тамо потражио амбуланце де су болесници пруски и места, где су смештени заробљеници, и кога је год од тих запитао како му је, сваки је највећма захваљивао на бризи, коју за њих воде и на поступање војничке власти с њима. При поласку своме упућен је, да преда у главном стану краљевом и принца Карла писма, која потврђују како се са Прусима у Француској човечански поступа. Господин Прат овластио нас је да ово огласимо и да његово име споменемо.“

Што се Бизмарк тужи, да влада француска пететрекава официре, који су као заробљеници задали реч да неће против Немачке војевати, да ту реч погазе и да им даје премије ако утеку из Немачке на то Шодорди вели, да то није тако, него, да се онима, који нису погазили реч, даје додатак за одело, који припада сваком официру који у рату своје одело изгуби.

А што се Бизмарк на тираљерце из Алжира тужи, ту му Шодордо одговара, да ови који врло мало има, ни близу нису така зла чинили, као што га чини читава војска Немачка, која пролази кроз земљу француску.

Гроф Бизмарк беди француску владу да она гази слободу људску, а Шодорди га овим у главу туче:

„Ми само то додајемо, да министар, који је бацио једног депутирца у тавницу и двоицу тужио, да су издајице, што нису његову политику одобравали, да тај министар не сме бранити никакву слободу, јер је он сваку слободу у својој земљи нокао сатро и а и сваки један у нашој земљи срамно вређа.“ Гроф Бизмарк криви владу, да је земљу преко мере раздражила, да је гони да против воље своје ратује. Ми му на то само одговарамо, нека запита провинције које су у његовим рукама а особито Елсас, који је најближи Немачкој. То се бар зна, да ми неможемо с нашим упливом допрети у ту земљу и опет 120.000 њихови становника дошли су у нашу војску. Прочитајте само додатак бр. 5. и т. д. ви ћете се уверити кад станете набрајати свакојаки гад и чудовиште што га Немачка војска почини и од чега је само најмањи део откривен.“

„Страх, да Жил Фавр те страховите тужбе пред конференцију не изнесе.....

Ту је телеграм прекинут а после се из наставка види, да се француска влада много у то уздала, што ће Жил Фавр у Лондон ићи и да је мислила француско-пруску размирицу на тапет изнети, јер Шоторди свршујући своју депешу вели, да је Бизмарк то добро знао, да ако Жил Фавр само приповеди недела његова, да би му тиме нож у срце ударио.

ФРАНЦУСКО-ПРУСКИ РАТ.

Као што млоги до нас приспели извештаји из Француске потврђују, Париз није само оскудица на рани на предају приморала, него и унутарњи немири, који су у последње време од озбиљнијег значаја почели бивати. Црвењаци и социјалне демократе указиваху готово при свакој прилици своје незадовољство са поступцима чланова привремене владе француске; они непрестано настојаваху, да се дочепају владе, те да као чланови владе организују како у самом Паризу, тако исто и ван њега, у целој земљи, на основу својих начела народну обрану против нападаја непријатељских. Први њихов демонстративни покушај од. 9. окт. који је међу становништвом паришким и становништвом осталих главнијих франц. места врло слабо одзива нашао због никаквог напред скројеног плана прошао је сасвим на лијо, но без да се и једна кап грађанске крви пролила. Човође те побуне похватане су биле и у затвор бачене, међу овима је био и Флуран, који понајвише уважења код црвењака и социјалних демократа има. После тога влада је паришка строжије мере против истих употребљавала, тако да они не смедоше ништа подузети, што би у очима владе и осталог паришког становништва на прекршај реда и мира изгледало. Тек у последње време, пошто је рана јако понестајати почела, и пошто су сва излетања из Париза безуспешна остала, које је јако чланове паришке владе и свог његово становништво у нади на какав успех потресло, помолише опет главу црвењаци, и 9. и 10. овог месеца извадише на силу своје четовође и затворе. О целом том догађају, који је млого јачег утицају на паришку владу имати морао, те је ова пожурити се морала са преговорима о предаји Париза, стигао је овај опширнији извештај.

Новија писма и новине, која су из Париза по балонима стигла допиру до 11. о. м. Чудновато је, да се у њима ништа о већ одпочетим преговорима ради предаје не спомиње, по томе је дакле Француска влада изаслала Жил Фавра у Верзаљ као свог заступника, без да је о томе становништво известила. У новинама и писмима још се непрестано јавља, за готовост одпора до крајности, премда су сви у Паризу уверени, да од излетања више никакве вајде нема.

Занимљиви су догађаји, који су се 9. и 10. о. м. збили 9. и. м. отворише црвењаци на силу затвор у Мазашу, да би тамо затворене своје пријатеље Флурана и Миљијера — последњи је био од поглавитих сведока у парници Петра Бонапарте — затвора опростили, и идућег дана нападоше они на Хотел де Виљ, при којој је прилици први пут од како је Париз опсађен унутарњим раздором крв потекла.

Ма да су неумерени говори по клубовима црвењака већ од подужег времена на опрезност опомињали, ипак се Париз и овом приликом дао изненадити. Кад је батаљон народних гардаша, који је у недељу изјутра имао да измени страну пред затвором у Мазашу, дошавши тамо дозна, да је пре кратког времена један други, Флурану, Пијату и са друговима одани батаљон — и то на неудесан начин — стражу преузео.

Сад тек буду мере предузете, да се ред и мир одржи, али све беше узалуд. Пред вече опколи руља светине, наоружана са шасповљачама, зданије, прокрчи себи на силу улаз и изведе ушпшенике са усклицима. Одма после свог ослобођења пође Флуран са руљом њему одане светине у варошко зданије 20 округа, који обухваћа немирне станове Бељвиљ, Сен Фаршо, Перлашоас и Ла Шарон, да би овде главан стан за контра-револуцију сместио. Но кад они међутим приметише, да је њихов број сразмерно врло мален, а број њихов наоружаних присташа још мањи, закључе они да напусте варошко зданије, но пре тога понесу собом 2000 порција леба, које су се сутра дан у пола глађу умореном округу Бељвиљ раздати имале. Пре него што варошко зданије оставише, завере се сви међу собом, да ће ду се сутра пред хотел де Виљ искупити. Неколико стотина и укажу се од њих на уречено време, већим делом из 101. батаљона народних гардаша. У целом искупила се била прилично велика гомила, неки подбадачи дужаху ватрене и подбуњујуће говоре и докле их пред једним осредњим вратима зданија иза „гитера“ унутри опомињаше један мајор из народне дне гарде, да унутрашњим раздором не иду на руку непријатељу, опровргавао је споља све то неки млад човек — по његовој капи судећи грађански инцинир — жестоким речма. У истом пак магновењу, кад је он свој говор довршио био, који је светина с допадањем пратила и ускликнула: „Живела општина“ одкачаше се „гитери“, отворише на хотелу де Виљ три прозора, и на средњем указа се један мобилни гардаш са шасповљачом у руци. Ова појава, која је као опомена узрујаној светини била, и која је мобилне гардаше при побуни 19. окт. најлојалнијима учинила, прође сад као електрика кроз светину. Грађански инцинир скочи на земљу и једна омања руља која се око њега искупила била, похваљиваше његову ревност и одважност. Сад се одпочну по светини растуривати најужаснији гласови. Говорило се, да иза сваки врата хотела де Виљ стоју по две напуњене митраљезе, да народ мрцваре; и да по свима јавним зданијама прикупљени силни војници стоје, готови, да на дати знак на сакупљену светину кидишу. Тим поводом почне светина стратегичан положај заузимати, но наскоро се затим опет охрабри, пошто се њојзи с друге обале Сене приближаваху две компаније народни гардаша. Руља се тискаше и таласаше тамо и амо без икаква напред скројена плана; око три часа после подне укаже се опет једно оделење народних гардаша, које је, на броју њих до 200, са црвеном заставом на челу овдашњим кораком приближавало се осредњим вратима хотела де Виљ. Неко отвори „гитер“ пред вратима, и почне народне гардаше са врло жестоким речма нападати, но он се набрзо за тим на неприродан начин на земљу сурва. Готово у истом магновењу зачу се једна пушка. За овом сљедоваху њих до 10, и после тога опет као омањи „плотун“. Прозори на хотелу де Виљ начичкаше се брзо са мобилним гардашима, који на светињу пуцаху, докле народни гардаши ватри са прозора хотела де Виљ одговараху.

Ужасна страва завлада свима, људи, жене и деца падаху на земљу а други преко њих бежаху, све дотле, докле се год ватра из пушака чула. Нарушачи мира морадоше се брзо испред хотела де Виљ уклонити, али је ватра из пушака трајала још један четврт часа; нарушачи мира потражише заклона иза дрва оближњег шеталишта и ћошкова, јер је шта више и са прозора некојих кућа на источној страни тржишта пуцано. Али наскоро за тим приполазише мобилни гардаши и пешачке трупе, батаљон за батаљоном, и око 4 часа после подне беше мир сасвим опет успостављен. По званичним изворима пало је свега од светине пет мртвих и осамнајест рањених.

Поводом тих догађаја, влада се нашла побуђеном те се латила строжијих мера. Млогобројни су ушпшени; разни клубови и скупштине укинути су: „Комба као и „Ревељ“, оба листа, који — један изјутра а други с вечера — народ на побуну драже, узапћена су. Таково дакле беше стање ствари у Паризу, кад је Жил Фавр са предлозима ради предаје у Верзаљ приспео.

Да би наши пошт. читаоци још боље сазнати могли у каквом се стању налазио Париз, и какав је расположај међу његовим становништвом владао у оно доба, кад су чланови владе потајно решили, да са Прусима поведу преговоре ради предаје, саопштавамо овде и овај опширнији и занимљив извештај:

Последња паришка пошта по балону, врло је тачно свој посао извршила, пошто нам је већ данас донела писма и извештаје из опседнуте вароши, који до предпрошле недеље допиру. Вести, које се у њима налазе, врло су занимљиве, из њих се види, да је већ једва једанпут приспео час, у коме су и сами виши сталежи Париза увидели, да руковођење Трошија не ваља, и да је он својом врло траљавом енержијом млого допринео, да су толике француске војске из провинција на по пута Паризу потучене и натраг збијене. Сам је Трошијe — тако пише паришки извештач „Тајмса“ од 9. о. м. — напустио извртање и правлење победе од поразе. Његов, на тврђави Мон Валеријану издати извештај о последњем излетању из Париза потврђује голу истину, да је покушај поврај све показане храбрости и јунаштва војених трупа прошао на лијо. Ја јако сажаљевам паризлије, грађани и војници млого су се боље у војеним дужностима извежбали и понашали, нежели што сам ја то држао, и становништво зацело је млого шта боље заслужило, него да се са војском од 500.000 војника због неспособности и оклевања главног заповедника предати мора. Још нико нема чиста појатија, које прошлог четвртка највише крив за поразу; али притесњеном, очајничком становништву није више до тога, да то испитује, пошто се то зло неда више исправити. Трошијевели, магла му је сметала, да кретање војске са свог положаја пратити може, и официри, по којима је он своје колоне слао, нису били чешће у стању, да ђенерале или војсковође, којима је исте слао, нађу. Тог је пута крива била магла, последњег пута мраз, а идућег пута биће зацемо сунце. Без сваке сумње Дикро заслужује, да се јако укори, што се као заповедник десног крила за четир часа на бојно поље задоцнио; али тој грешци не може се ипак сав узрок зло испалог подузећа приписати. Данашњи јутарњи листови јављају, да је Трошијe поднео своју оставку, коју његови садругови у врло бурном ратном савету нехтедоше никако примити, за узрок овоме одоцњеном припознавању своје неспособности, због које није у стању, да буде господар садање кризе, чујем где говоре, да је он сад рад, да другоме коме предају на леђа натовари, пошто је он пређе у једној прокламацији уверавао, да се гувернер Париза неће никад предати. „Ле Насионал“ лист, који је пређе више владин лист био, упућује непрестано на два уверавања Трошијева: 1. да се он неће нигдар предавати, и 2. да нити ће он, нити његови садругови варош остављати, или се у једну од тврђавица затворити. Што се тиче последње тачке, већ је гувернер своју реч прекршио, и ја се бојим, да он у своме садањем станишту, на Мон Валеријану, о предаји не промишља. У последња два дана паризлије су врло противне одласку Жил Фавра на лондонску конференцију, што је пре тога било баш напротив. „Наш гувернер нашао је себи прибежишта на Мон Вакеријану, и докле он шаље нами свога благослова и своје садругове напушта“ — то новине једногласно позивају — „ми најодлучније умољавамо Жил Фавра, да овде остане, јер ако он своју пошту напусти шта нам онда остаје друго. Тако без икакве наде изгледа стање ствари непристраном посматрачу, но становништво паришко још једнако држи, да је нуждан само један одважан и продрзљив војсковођа, да се кроз непријатељске редове пробије и Париз спасе.

Нови Сад, 26. јан. Јуче изјутра, после дужег боловања преминуо је Милан Чавић професор на овд. реалци, родом из Радујевца другој банској пуковнији у горњој крајини. Данас по подне око четири сахата уз велико саучешће овдашњег становништва после опела у саборној цркви сарањено је тело покојниково у ајмашком гробљу.

На опелу у кратком нацрту изнео је друг његов професор на реалци г. др. Милан Ђорђевић, у надгробној беседи основну црту карактера покојникова, из које се види да је наша просветна струка у њему изгубила једног вредног радина, а српски народ ваљаног члана. Тек што је ступио у свет, јер није навршио ни 24 г. свог живота, па већ га смрт отрже.

Нек му је вечан спомен!

ТЕЛЕГРАМ УРЕДНИШТВУ „ЗАСТАВЕ.“

Вац 25. јан. Русија, Пруска, Романи и сам кнез Карло сложни су у томе, да кнеза Карла на романском престолу замене руски кнез Лајхтенберг.

Новије.

Берлин, 22. јануара. Други војени кор иде на Дижон, где се Бурбаки налази, којег се положај поправио. Гарибалда узмиче журно на југ. Нови немири, кои су се у паришким предградијама Бељвиљу и Лавалету појавили, угушени су брзо.

Берлин, 21. јан. (Званично.) Верзаљ, 20. јан. Мантајфел јавља: 14. дивизија увелича своју победу код Шафоа и Сомбакура на дан 17. о. м. заробивши 2 ђенерала, 46 официра и 4000 француских војника, и отевши 10 топова и 7 митраљеза. 18. јануара заузела је 7. бригада са незнатним губитком Френ, 2000 заробила и 2 орла освојила. При даљем свом продирању у Понтарлијер нашла је на један друм, који је самим оружјем покривен био. Тамошњој француској војсци сваки је излаз на француско земљишту затворен.

Бордо, 22. јан. Ђенерал Клиншен јавља, да пошто се Мантајфел није хтео осврта на закључно примирје, но је узмицању француске војске и у саму Швајцарску попретио, морао је он, да би војску и ратни материјал спасао, у Швајцарску за времена прећи; прелазак војске одпочет је јуче, ова се на француском земљишта обезоружава и у ропство одводи.

Бордо, (истог дана.) Са више страна јавља се, да је врло траљава сљедства проузроковало незнање, да је примирје закључено. — Гарибалда је својим кретањем заишао пруској војсци за леђа, која је тиме међу две ватре дошла била; докле су француски ђенерали поводом закљученог примирја водили преговоре, дотле су Немци непрестано продужавали своја кретања, тако, да је напоследку Гарибалда Дижон напустити и источна француска војска у Швајцарску прећи морала.

Брисл, (истог дана.) Пошто је последњим догађајем између Жпл Фавра и Гамбете на-

---

ствари тако из основа, да се никад више повратити не може. Значајна је са својих великих синова у сваком погледу, који су из крила револуције поникли; а значајна је и по остали свет, што је од отог доба настанула ера револуције и што је показала мету — а та је република са братинством свију народа.

Баш овај крвави рат сведочи, да је Француској само у републици спас. Ако Француска из овог рата изиђе само са релативним успесима, то ће се република одржати. А да таких успеха имаде, то је јасно. Деспотизам је своју мету премашио. Мислио је, да уништи у корену републиканску мисао, па је противно постигао. Још је и то добро, што ће можда после овог рата престати она централизација у Француској, која је тако владала да се могло рећи — Париз је Француска; јер без наде у помоћ из провинција досада се Париз неби могао одржати. А то је довољно, да подигне важност департманима и тиме да се приближи мисли административне децентрализације.

Ми Срби, и ако смо мален народ, радићемо као људи, а и као родољуби, ако поцрпемо све добро и племенито, што се у Француској у то време збило; ако се научимо пожртвовању и челичности у начелима, челичности све до капи крви. Само ћемо тако моћи напредовати.

ступио запет одношај, то се неће народна скупштина сазвати у Бордо-у. Фавр путује 25. о. м. у Бордо. На жељу Фаврову држе се у тајности начелно углављени основи мира. Гамбета захтева објашњења, зашто је примирје без икаква изузетка за целу Француску проглашено. Ултра-републиканска странка под председништвом Делеклиза обнародовала је овај програм: нераздељива република, укинуће војске, народна војска, једнокоморство, укинуће свију титула и привилегија. — „Ендепанданс“ са резервом јавља: Рујер је стигао у Верзаљ. — „Етоал белж“ јавља: У Лиљу је јавно мњење за мир.

Лондон, 21. јан. „Тајмс“ налази, да су пруски услови за мир врло опори и вели: Цар и Бизмарк треба да добро промисле, да ли ће бити мудро, да се Француској право на Мец ускрати. — „Моринг Пост“ вели: Неутралне велесиле морају напустити политику ишчекивања. — Услови мира, које је „Тајмс“ обнародовао још се званично не потврђују. — Данас ће конференција држати своју седницу.

Берн, (истог дана.) Мантајфел се примакао швајцарској граници. — Јуче су 25000 француских војника са 180 топова, 400 коња и мноштвом осталог ратног материјала у Швајцарску прешли.

Флоренција, 22. јан. Нигра са инштрукцијама одпутовао у Верзаљ, да тамо изради, да се они Талијани, који се у Паризу налазе од ратног намета ослободе.

Цариград, (истог дана.) Уверавају, да је Порта у Босни прикупљену војску позвала у Цариград натраг. Турски журнали јављају: Турска захтева од Туниса разјашњења ради размирице са Италијом.

Букурешт, (истог дана.) Из поузданог се извора дознаје, да ће се обе коморе разпустити; опште гласање наредиће се: да ли је народ са садањим уставом задовољан, или захтева ли други без слободне штампе и заступничке одговорности? За плебисцит је кнез већ издао налоге. — На интерпелацију, какво становиште заузима влада у погледу лондонске конференције, изјавио је министар--председник: он жели одржање status quo-а.

Одношаји су тако у Румунској уздрмани, да ни најумеренији кнез неби их могао уредити; црвењаци су при свима изборима одржали победу.

Књижевне вести.

Нека је на знање пријатељима и знанцима да ће

Млада Србадија

лист за науку, забаву и јавно друштвени живот, што га издаје уједињена омладина српска, продужити ове године свој излазак у Београду.

Преласком у Београд „Млада Србадија“ моћи ће од сада по три пута на месец да се јавља својим читаоцима у свескама од два табака. За марљиво уређивање листа по оним основима које је поставила уједињена омладина на својим скупштинама и за војничку тачност у одправљању листа јамче потписани уредник и одправник, који су по одлуци одборској вољни да приме на себе овај посао. А ма какав био закон о печатњи у Србији, он опет правилној радњи листа више даје јемства ако је лист у самој земљи него ако је на страни, јер док о производима домаће печатње, суде судови дотле производе који изван Србије излазе пушта или не пушта у овај велики и важни крај нашег народа само проста наредба министарска.

Да би „Млада Србадија“ постала и остала оно што треба да буде према важности оних радника којима је она израз и према важност оних жеља што су написане на застави удруженога младог српства, уредништво позива све пријатеље народнога напретка да се појаве на овоме јавном пољу било уметничким производима који забављају и у исто време износе на видело важне и истините стране живота посебнога и друштвенога, било извештајима о напретцима или назатцима јавнога живот у своме месту, било извештајима о покрету трговачком, економском и уметничком, којима је по одлукама скупштине омладинске отворена „Млада Србадија.“

А с друге стране позивамо и пријатеље и непријатеље своје, да набављањем и читањем „Младе Србадије“ одужују дуг што га дугују будућности и својој и народној. Пријатеље позивамо нарочито да се заузму око скупљања претплатника где и колико могну и доспедну, те да би тиме и вршили задатак удруженога младог српства, распростирући знање по народу, и да би довољним бројем претплатника дали могућности „Младој Србадији“ да и материјално средствима може изазивати на рад најбоље снаге књижевничке. Непријатеље пак позивамо да држањем и проучавањем омладинскога листа на највернијем извору уочавају и износе на видело и добре и зле стране нашега рада, како би се добро могло крепити и множити а зло, ако је доиста зло, лечити и исправљати у интересу нашег општег напретка народног.

Са деветом свеском „Младе Србадије“ што се у Новом Саду штампа свршиће се прва година овоме листу, а онима који су платили за дванајест свезака урачунаће се претекши новац као претплата за ову четврт друге године. Па како ће са учестаним излажењем трошкови око штампања и разашиљања листа бити пуно већи, а цена ће му и за ову другу годину остати иста, то ће први лист за ту годину изићи тек 10 фебруара, а свршетком марта биће му и свршетак прве четврти. Они који су претплатили били само на три свеске или само на шест свезака „Младе Србадије“ могу ако су вољни накнадно добити и остале четврти од прошле године, чим се са претплатом и жељом својом јаве одправништву „Младе Србадије“ у Београду, или коме је лакше „годишњем одбору омладинском“ у Новоме Саду. Они који су до сада примали лист па им који број није до руку дошао ваља исто тако да се јаве, па ће се учинити свака могућна исправка.

На корицама листова што ће изићи ми ћемо с поштовањем прибележити имена све оне браће који нам се јаве да хоће у коме било месту да буду стални скупљачи претплате на „Младу Србадију.“

Цена је листу 50. гроша или 5. форината.

Прионимо, браћо, сваки оним чим може па ма и најмањим било. Дајте да видимо на делу ко смо и шта смо.

У Београду на св. Саву 1871. год.

У име годишњег одбора омладинског
Уредник „Младе Србадије“
Милан Кујунџић.
одправник:
Капетан Ђока Влајковић.

☛ Уредништва српских и словенских листова позивамо да нам шиљу своје листове у замену.

Пошто сам са штампаријом гг. Јовановића и Павловића уговорио, да ми књигу „Неста блага неста пријатеља“ у комисион издаду, то се умољава по ново сваки, ко би имао од мене тражити књигу или друго шта, што се посла око исте књиге тиче, да се на ту штампарију обрати. Уједно јављам, да ће се дићи цена књизи са 30 на 40 новчића за оне, који се не пријаве горњој штампарији до рока, који она означи. Новци и наруџбине с платом у наточ (per Nachnahme) нека се више мени не шиљу, него поменутој штампарији.

У Новом Саду о Божићу 1870.

Панта Поповић.

Позивајући се на горњи оглас брата Панте Поповића, јављамо нашем читалачком свету, да смо у смислу нашег програма узели књигу „Неста блага неста пријатеља“ у комисионарско издавање. Оно је сада ушло у штампу, а биће око краја фебруара готово. Кад се одпочне дело разашиљати, јавићемо то посебним огласом ради равњања сваког претплатника.

Новци се имају у наплаћеном писму слати.

Кад књига света угледа стајаће 40 новчића.

У Панчеву, на нову годину 1871.

Јовановић и Павловић.

На знање.

Јавља се поштованој публици, да ће четврто јавно предавање бити у четвртак 28. јан. о. г. и да ће том приликом говорити

Васа Пушибрк „о ватри.“

И ово ће предавање бити у дворани матичиној у Новоме Саду.

Почетак је предавању у 6 сахата у вече.

ПОЗИВ
на

Се́ло,

што га приређује „српско новосадско певачко друштво“ у суботу на три јерарха (30. јан.) 1871. „Код зеленог венца“ у Новоме Саду.

Шта ће бити на се́лу:

1. „Народне песме,“ пева збор певачког друштва.
2. „Ај жене, жене!“ чита А. Хаџић, члан певачког друштва.
3. „Сабљица ојстра,“ пева збор певачког друштва.
4. „Бог ником дужан не остаје,“ чита Стеван Поповић, члан певачког друштва.
5. „Вечерња песма,“ пева збор певачког друштва.
6. „Слободна штампа,“ чита А. Хаџић, члан певачког друштва.
7. „Хуситска,“ и „Српски пој,“ пева збор певачког друштва.

Улазна цена: 40 н. а. вр. од особе. Чланови не плаћају ништа.

На знање: четврто ће се́ло бити 6 (18) фебр. о. г.

Почетак управо у полак 8 сахата у вече.

КОРЕСПОНДЕНЦИЈА АДМИНИСТРАЦИЈЕ.

Из Сентомаша нам је враћено последњом поштом један екземплар нашег листа и то 1—5 броја. Молимо тога које вратио да забележи своје име, како би знали коме ћемо лист обуставити. Ми кад смо рекли, да сваки онај од досадањих предплатеиха наших, који неће више лист држати — врати исти натраг, разумевали смо то тако, да нам се одмах први број и то не отваран натраг врати, а не тек кад се накупи и прочита пет бројева, и то да се врати тако, да не знамо ни ко враћа.

Трговина и обртност.

Пешта, 22. јануара. Наше воденице куповаше јуче јако пшеницу по утврђеној цени, данас се напротив резервисаше, којим се поводом обрт мирно кретао; но ипак су се цене одржале. Данашњи и јучерањи обрт износио је свега 35.000 мерова. Раж је остала стална, јечам без икакве продаје, кукуруз слабо доважан, одржао је цену. Зоб без икакве промене.

Званично обележене цене продаје биле су ове: Пшеница потиска: 83 фун. 6 ф. 85 и по фн. 6 ф. 42 и по н. 86 ¾ фун. 6 ф. 62 и по н., 87 фн. 6 55 н. 85 фун. 6 ф. 40 н. 86 фун. 6 ф. 50 н. 82 и по фун. 5 ф. 67 и по н. све на три месеца исплаћивање. Горњо потиска: 200 мер. 83 ¾ и 800 м. 88 фун. 6 ф. 60 н. 87 фун 6 ф. 55 н. све на три месеца и за северни влак. Бачка: 84 и по фун. 6 ф. 35 н. на 3 месеца. Пештанска: 85 ¼ фун. 6 ф. 37 и по н. 85 фун. 6 ф. 35 н. све на три месеца. Столно-београдска: 85 фун. 6 ф. 35 н. на три месеца и за будимску жељезницу. Све на цолске це́нте.

Раж, 70 фун. 3 ф. 56 н. 78 и по 80 фун. 3 ф. 50 н. обоје за готов новац.

Зоб 50 фун. по 2 ф. 25—30 н. за готово. — Прва врста 50 фун. по 2 ф. 40 н. за готов новац.

Курс од 23. јан.

Сребро — — — — — — — —	121.50
Дукати — — — — — — — —	5.84

ОГЛАСИ.

Оглас

По одлуци управљајућег одбора „Матице Српске“ овим се оглашује, да „Матица Српска“ има већу своту новаца за издавање под камату са 7 од стотине.

Ко би дакле рад био од отих новаца добити у зајам, нека поднесе управљајућем одбору Матичином извод из грунтовнице о праву властности на поднешену хипотеку заједно са судском проценом, гди се кућа за хипотеку даје. Зајам се даје само уз укњижбу на прво место, и пупиларну сигурност.

Из седнице управљајућег одбора „Матице Српске“ држане у Новоме Саду 18. јануара 1871.

Претседник „Матице Српске“
Панта Поповић, актуар. Др. Јов. Субботић.
1—3

Објава.

Овим се доставља до знања господи деоничарима новосадске штедијонице, да ће се на основу штатута у новосадској занатлијској задруги 15 (27) фебруара о. г. у 9 часова пре подне главна скупштина држати, на коју се сва господа деоничари позивају.

Уједно се позивају господа деоничари, да сваки најдаље до 10. (22.) фебруара о. г. своју деоницу са листницом за гласање у дотичном званичном локалу промени, да би тиме своје право гласања на главној скупштини посведочити могао, пошто се од тог дана ниједна листница за гласање неће издавати а и никоме право гласања без листнице за гласање допустити.

Предмети, који ће се на главној скупштини претресати ови су:

а) Претресање годишњег рачуна и испитивање рада; затим избор новог одбора за прегледање.

б) Определење новчане своте за резервни фонд и добре цели, и питање о исплаћивању делимка (дивиденде).

в) Нужне промене штатута.

г) Избор председника, управитеља и 30 одборских чланова.

д) Донашање закључака, који целу задругу вежу.

е) Избор одбора за одостоверење записника главне скупштине.

Нови Сад 9. (21) јануара 1871.

Карло Аведик,
3—3 задружни председник.

Бр. 1266.
1870.

ОБЈАВА

У смислу налога славне среске власти, од 12 окт. 1870 под бр. 1671 издаваће се 28. фебр. т. л. п. р. к. на јавној дражби, ђе-гра вина од два једнака школска зданија од доброг и тврдог материјала, које ће свако поособ у себи садржавати имати по две класе са учитељска два стана заједно. Свако ово зданије имаће само један спрат, и биће дугачко 26 фати. По предрачуну грађевна награда сваког појединог зданија прописана је са 22 хиљаде форината, у суми дакле са 44 хиљаде форинти у а. вр. —

Осим ови зграда у исто доба, издаваће се на јавној дражби грађевина јошт једног школског зданија у доњем спрату од доброг и тврдог материјала 15 курентни фати дугачко, у вредности предрачунској од 8167 форинти грађевне награде.

Стручни подузиматељи и вештаци са овим се званично позивају на горе изложену дражбу, са пишманлуком 10 од сто која ће се означеног дана, у местном варошком зданију пре подне 4—9 сати безусловно одржати; — гди се на преглед налазе, како грађевни планови, тако и дотични предрачуни. —

У Сентомашу 17 (1) 1871.

Аврам Дунђерски
3—3 местни кнез.

Бр. 1568
г. 1870.

Стечај.

У Сиригу — срезу Старо Бешеновачком — упразњено је место обштинског бележника са годишњом платом 520 ф. ау. вр. у готовом новцу — и слободним станом.

Они кои то место получити желе позивају се да своје молбенице подкрепљене са нуждним сведочбама до 7. фебруара т. г. Старо Бешеновачком срезком судцу у Нови Сегедин поднесу.

У Новом Сегедину 14. фебруара 1871.

Јован Фирићхаски
3—3 ср. судац.

ОБЈАВА.

Од стране патријаршеског економата у Карловци, даје се на знање, даће се задолмљени део аде патријаршеске преко од Карловаца путем лицитације за време од 21. марта до 20. октобра о. г. н. рим. под аренду издавати. Део тај аде износи 1100 катастрални ланаца, и премерена је у 43 парцеле по 25 ланаца и може се за летни усев; за добру пашу или за сенокос у целом или по парцелама употребити.

Лицитација држаће се 5. Марта о. г. по рим. из јутра 9 сати у писарници дворској, гди се сваки дотични по жељи, — до тог времена, — и даље известити може.

У Карловци 15. (27.) јануара 1871.

2—3 Патријаршески економат.

СТЕЧАЈ.

Код новоустановљене „Вршачке кредитбанке“ расписује се овим стечај на следећа места:

1. Тајника са годишњом платом од 2400 фор. ау. вр.
2. Књиговође са годишњом платом од 1200 фор. ау. вр.
3. Благајника са годишњом платом од 1000 фор. ау. вр.

Благајник је дужан, да кауцију од 2000 фор. ау. вр. положи. Ако је кауција у готовом новцу, онда му завод 6 проц. камате плаћа.

Првенство имају они, који су већ код оваковог новчаног завода служили.

Ко жели једно од ових места заузети, нека се писмено до 15. фебруара о. г. по новом календару на подписани одбор обрати и нужне сведоџбе поднесе.

У Вршцу 28. јануара 1871.

3—3 Одбор оснивача.

ИСТРЕБЉАВАЊЕ

пацова и мишева.

Достављамо до знања н. т. публици, да се код нас налази прво и једино средство против и начног истребљења пацова и мишева, и то на такав начин, да се не само она кућа у којој се то средство употребљује, него и 5 најближи суседски кућа од таквих шкодљивих и насносних животиња ослобађавају, пошто од тог средства о раване животиње и остале трују. Однос тога средства добива се са наручбином исто. Једна или хана кутија стаје само 85 н. в. с поштарином 90 н. Већа кутија с поштарином 1 ф. 55 н Наручбине шаљу се тек четвртак на пошто су нам стигле. Новце треба или ти по пошт некој листници (Postanweisung), стаје само на 5 н. и то на Д. Волфа и др.

3—3 У Турски Бечеј бр. 482 у Угарској.

ГЛАВНА СРПСКА КЊИЖАРА
У БЕОГРАДУ.

По уговору с господином министром просвете и црквених дела, бр. 5551. од 27. новембра 1870. мени је предата на шест година с искључивим правом продавања књига и свију осталих потреба школских.

По истоме уговору обвезан сам, да у свима варошима и варошицама Србије, свега на 52 места, имам подкњижаре, где ће се те школске и сваке друге врсте књиге, новине, повремени списи, на српском, разним словенским и страним језицима и све остало, што спада у књижарску радњу, продавати и наручбине примати.

Молим учтиво сву ону господу, која би потребовала књиге, новине, повремене списе и какве год школске ствари или би такове хтели продати, да се обрате **главној српској књижари.**

У Београду 20. јануара 1871.

1--3 **З. Д. Лазаревић.**

Властник и издаватељ др. Свет. Милетић. Одговоран уредник Стеван Поповић. Српска штампарија дра Јована Субботића у Новом Саду. 1871.

Прилог »Застави«

ПОЗИВ
на
ИСТОРИЧНИ РОМАН
ПРОГНАНСТВО ШПАЊСКЕ КРАЉИЦЕ,
ИЗАБЕЛЕ
или
ТАЈНЕ ДВОРА МАДРИДСКОГ.

Ово је дело написао познати писац Ђорђе Ф. Борна на немачкоме језику, и минуле године на свет издао.

Оцене су му пуне хвале, па с тога држим, да нисам погрешио што сам га превео на српски језик, из кога ће моћи многи извести и читаву науку за будућност; и кога ево целу садржину овде укратко наводим. Па ко жели да се за 15 месеци у одморним часовима, занима, и за себе своје какову зналост први, тај ево нека види, о чему се говори:

1., Живот краљице Изабеле, њезина љубав и страсти од младости, па до данашњег дана.
2., Ступање Изабеле на владу
3., Пророк Цантило предсказује Изабели пâд.
4., Заточење садање шпанске регентовице Енрике де ла Торе и њене кћери Марије у црноме вавилону (гвозденој кули) у Делмонту.
5., Чудновато избављење поменуте Енрике, њено путовање, страдање и трогодишњи живот међу Циганима.
6., Син краља (кнеза) циганског Аца, заљуби се у Енрику и постаје њен бранион.
7., Дивљи лов кроз Шпанију, наилазак на Енрику, уводе нападају на Маршале: Прима, Серана и Алацага.
8., Смрт кмета циганског, син његов Аца постаје насљедником небројеног блага.
9., Грофица од Генуе, у бегству с циганима, под именом Аја.
10., Циганин Аца као непознати Граф у Мадриду.
11., (Карневал) светковина у Мадриду год. 1844. Маскен-бал у двору мадридском, циганка Аја игра највећу улогу на томе балу.
12., Удадба краљице Изабеле на дан 7. Маја 1845. год.
13., Грофица од Генуе (циганка Аја) као калуђерица и љубимица краљичина.
14., Чудновати пустињак Мартинец, и тајна његовог усамљеног живота.
15-, Развалине дворца Теба и тајни састанак гонитеља Језуитских »летеће пантљике,« маршал Алоцаго под именом »Ромиро« као председник и спас невиности.
16., Краљица проналази тајни збор »летеће пантљике« ставља их под затвор, где им је смрт претила.
17., Револуција 1854. год. народ избавља насилно оружаном руком чланове »летеће пантљике« продире у двор с виком »да живи краљица Изабела, да живи Ромиро, доле с' Кристином, доле с' министрима, смрт језуитима.«!
18., Маршали, Серано, Прим, Алоцаго и Тапете, спасу краљицу од извесне смрти и повраћају мир у земљи.
19., Тајна Мексике, сајузничка битка у Мексики 1861. год. примово јунаштво и напредовање у битци.
20., Прва тајна двора мадридског, генерали Леон и Борзо буду $^{5}|_{9}$ 1843. год. на шафот изведени и погубљени.
21., Калуђерски мач, или покушај убиства над краљицом при пречешћу у св. дому.
22., Под-председник инквизиције Минотије убица краљичин, ставља се у затвор, и буде по жељи народа на смрт осуђен.
23., Тајна седница Језуита у подрумима Манастира св. Мадре
24., Чудновато избављење инквизитора Минотиа, из затвора и његова смрт од Ромирове руке.
25., По жељи народа, изводи се Минотије мртав на шафот.
26., Краљ Шума и битка с' бунтовницима.
27., Дете у пећини и крвопијући вампир.
28., Кларет језуит и његова зла дела.
29., Освета циганке Аје над циганином Ацом помоћу калуђера.
30., Звоно смрти и чудновато избављење невиног циганина Аце из руку инквизитора.
31., Стаклена сала у Манастиру св. Мадре.
32., Лепи краљичин тело-хранитељ.
33, Краљица Изабела у Боудору и чудновата предсказивања.
34, Ружа светих отаца, догађај 1867. год.
35., Злочинства калуђерска, њихове мученичке справе, и страховите Манастирске тавнице.
36., Смрт и тестаменат Дона Мигуела Серана, од Делмонта.
37., Маршал Алоцаго као посланик у Паризу и царица Француска Евгенија.
38., Раскошан бал (забава) у двору Мадридском и телесне страсти краљице Изабеле.
39., Тајне калуђерица и њихова силна моћ.
40., Страховита ноћ и власт калуђерска.
41., Црна сјен или вампир мадридски.
42., Свадба Маршала Серана и страдајуће Енрике, и ванредан догађај на дан свадбе.
43., Прогнанство Маршала Серана, Тапета и осталих генерала.
44., Калуђерска влада у двору мадридском, њихов уплив и хрђаве посљедице.
45., Калуђерица Петроцинија набавља, по средством једног калуђера отров, д отује Енрику, али Енрикиној кћери Марији буде суђено, да од истог отрова умре.
46., Циганин Аца извршује освету над својим непријатељима: Чланом инквизиције Јосифом и калуђерицом Петроцинином.
47- Смрт, херцега од валенције маршала Нарваеца, од зликовачке руке калуђерице Петроциније (циганке Аје) на дан 20. Априла 1868. год.
48., Пут к' пропасти.
49., Чудновато избављење прогнаника и повратак њихов у отачаство.
50., Устанак за ослобођење народно.
51., Маршал Тапете у Кадиксу.
52., Ромиро син Алоцага и Енрика буду ухваћени, као противници краљичини, у тавницу бачени, и на смрт осуђени.
53., Устаници ступају успешно напред.
54., Одсудна битка код Алколеа, циганин Аца буде спаситељ отачаства, и избавитељ славнога Серана од извесне смрти, но ту храбро свој живот оконча.
55., Избављење Ромира и Енрике испод џелатског мача.
56., Бегство краљице Изабеле у Француску, Франц. Цар и царица примају прогнану краљицу на дан 1- Окт. 1868. год, на станици код варошице Ла-Негресе.
57., Дан освете, устанак противу језуита и спасење невиних душа.
58., Бегство Језуита и разорење манастира св. Мадре.
59., Свечани улазак маршала Прима (који је 18. пр. м. умро) на дан 7. Октобра 1868. год.
60., Наполеон и Алосаго, њихов тајни разговор који је извео посљедице садањег Пруско-Француског рата.
61., Последњи дани калуђерице Петроциније, и страшни болови од отровне гривне, коју јој је циганин Аца, из освете, на дар послао.
62., Францишко Серано, Херцог дела Торе, буде на дан 15. Јунија 1869. год. за регента Шпаније изабран.

Ово је дело најтачније преведено и подељено у 30 свезака као што га беше и његов писац Борна поделио — а износи 90 табака штампаних на великој осмини.

Надам се да ће и ово дело, у нашем читајућем свету наћи задовољавајућег одзива, с тим пре, што преставља у себе садашњост а не бог зна какове и од који времена измишљотине и фабуле, и што последни догађаји Шпањске завадише Пруску и Француску те се заплетоше у страховиту борбу због себичне неситости, те толико грдно људство прогута мркла тмуша, а штетама, назатку и неделима још ни рачуна нема! —

Ово ће дело излазити двапут у месецу у свескама брошираним од 3 табака, на корицама сваке свеске биће слика краљице Изабеле.

Цена је свакој свесци 3 гроша, остављено је на вољи свакоме, на колико се који претплатити жели, само нека се тачно означи.

Прва ће се свеска свакоме разаслати, до 20 Фебруара а до тада нека се јави и паре за колико ко хоће пошље — на 10 претплатника даје се једна — писма сва и паре шаљу се на мене и штампарији г. Љу. Даниловића.

У Београду 10. Јануара 1871.

Никола М. Никшић.

штампарија Љубомира Даниловића код делиске чесме бр. 26.

Огласи се рачунају по количини врста, које из гармонта заузимају, и за сваку врсту плаћа се увек по 6 нов., за жиг увек по 30 п. Дописи се шаљу уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад, у кући број 11 и 12 у дунавској улици.

у своје време више говорити.
у узесмо да говоримо ово је:
нада наименовала администратора
у особи будимског епископа, виде
а му се побркаше рачуни, те са
вима одпоче плести интриге, како
рити могао у нади да би после он
на столицу патријаршије ма и као
р, држећи да је после млого лакше
а њој кад се већ у напред на њу
што је изглед да се може на њу
други већ као администратор за-
о да се „пријатељи“ одмах на-
е ту у помоћи бити. Држање са-
нистратора на прошлом сабору
ашњи застор за који ће се закла-
послу. Бајаги тога ради што се
бодоумну народну странку на са-
е стреле клевета својих на њега.
гу почеше га грдити свакојаким
о му може служити за сведочбу
и човек, јер они само поштене
зваше га „расколником ког треба
уд ставити“ — и још много које-
е од прњег.
знати шта се с тим хоће.
од подужег времена слушамо те
нова, и како нас се та ствар из-
ше, нисмо се на њу ни обзирали.
и сад латили тога да реч коју
а томе немамо замашнији узрока
администратора патријаршије, ма
ити његове врлине и заслуге ко-
има. Ти замашнији узроци побу-
да се обазремо на гмизање те
мраку ради.
а се један триумвират упео из
код мађарске владе да ова збаци
нистратора и на његово место
г другог, и то оног неког, који
чуне побркане наименовањем бу-
ике за администратора. У том три-
ше осим тога аспиранта на адми-
патријаршије српске, још и до
бан хрватски и садањи сремски
ојица испредаху код владе ма-
интриге која би оборила и са-
истратора и још једног Србина
званичник у министарству про-
ти. Овог последњег као зато, да
сметње (?) да се нов и то де-
ки сабор ради избора па-
зове!!
тога триумвирата међу тим је
у заборав куд ће ако Бог да скоро
ан. Ради пада оног првог и због
овог другог што тим наступи,
рекинуше за сад даље непосредне
ј ствари. Али семе је бачено, и
рска влада у тим стварма, где
народу какве штете наносити и
о плодно земљиште, то се лако
и, да то семе и плодом уроди.
осредним интригама бачено семе
је негује. Сведок томе пештанске
је сваки час доносе телеграме из
у којима се најгрђе лажи износе,
ене на то, да влада збаци сада-
ратора патријаршије, да постави
но онога који као стожер те клике
Богу коме и дружина му, а овај
старао, да се саборски закључци
шину архиве министарства про-
ећ млоги други завључци наших
.
потпуно уверени, да се та злобна
непријатеља народних морају раз-
ну свест народа нашег. Ми знамо
гу угушити дух народа, јер што
лико стотина година били кадри
сточни и западни Турци, да то
чинити ни шака изрода. Али то
народном напредовању ма и за
подметути ногу, ако се и даље
шно гледало, где се ти вукодлаци
слају, склапајући савез са супо-
српског. Да неби касније имали
треба још за времена пресећи
шта та клика.
дигосмо свога гласа, нека га чује
и народ српски и влада мађарска.

Нека мађарска влада ради како зна. Нека остане на путу законитости и правде, или нека пружи руку да удружена са совуљагама народним рушећи законитост покуша сејати

да је декрет изборни кога он издаде са свим коректан. Каква диференција постоји, види се из тога, што Гамбета прети да ће са Луј Блаком и Ледри-Роленом створити другу владу. Шта је после Жил Симон радио, не зна се,

могу увидити, да им труд неће жељеног плода донети. Свест народа нашет већ је одлучила из своје средине те шугаве овце, ударив им на чело жиг њихова занимања: денунцијације и издајства!

се неће моћи десити да и сад чист приход једног од понајбољи манастира изнесе 2 новчића, као што је био скучај пре неколико година под пређашњом управом!

Но ово споменусмо мимогред, и као ствар

ступио запет одношај, то се неће н
штина сазвати у Бордо-у. Фавр и
м. у Бордо. На жељу Фаврову д
ности начелно углављени основи
бета захтева објашњења, зашто
је без икаква изузетка за целу
проглашено. Ултра-републиканска
председништвом Делеклиза обнаро
програм: нераздељива република,
ске, народна војска, једнокоморст
свију титула и привилегија. — „
са резервом јавља: Рујер је стиг
— „Етоал белш“ јавља: У Лиљу
ње за мир.

Лондон, 21. јан. „Тајмс“ н
пруски услови за мир врло опори
и Бизмарк треба да добро промис
бити мудро, да се Француској н
ускрати. — „Моринг Пост“ вели
велесиле морају напустити полит
вања. — Услови мира, које је „
родовао још се званично не потврђ
нас ће конференција држати свој

Бери, (истог дана.) Мантајф
као швајцарској граници. — Јуч
француских војника са 180 топов
и мноштвом осталог ратног матери
царску прешли.

Флоренција, 22. јан. Нигра
цијама одпутовао у Верзаљ, да
да се они Талијани, који се у П
од ратног намета ослободе.

Цариград, (истог дана.) Ув
Порта у Босни прикупљену војск
Цариград натраг. Турски журна
Турска захтева од Туниса разјашн
мирице са Италијом.

Букурешт, (истог дана.)
се извора дознаје, да ће се обе к
стити; опште гласање наредиће
народ са садањим уставом задово
хтева ли други без слободне шта
ничке одговорности? За плебисци
издао налоге. — На интерпелаци
новиште заузима влада у погле
конференције, изјавио је министар
он жели одржање status quo-a.

Одношаји су тако у Румунск
да ни најумеренији кнез неби и
дити; црвењаци су при свима и
жали победу.

Књижевне вест

Нека је на знање пријатељима и знан

Млада Срба

лист за науку, забаву и јавно друш
што га издаје уједињена омладина српс
ове године свој излазак у Бе

Преласком у Београд „Млада Срба
од сада по три пута на месец да
јим читаоцима у свескама од два табак
уређивање листа по оним основима ко
уједињена омладина на својим скуп
војничку тачност у одправљању листа
сани уредник и одправник, који су
борској вољни да приме на себе ова
какав био закон о печатњи у Србији
вилној радњи листа више даје јемств
у самој земљи него ако је на страни,
изводима домаће печатње, суде судови
воде који изван Србије излазе пушта
у овај велики и важни крај нашег на
ста наредба министарска.

Да би „Млада Србадија“ постала и
треба да буде према важности оних р
је она израз и према важност оних
написане на застави удруженога младе
редништво позива све пријатеље народ
да се појаве на овоме јавном пољу би
производима који забављају и у исто
на видело важне и истините стране
ног и друштвеног, било извештајима
или назатцима јавнога живот у своме
извештајима о покрету трговачком,
уметничком, којима је по одлукама ску
динске отворена „Млада Србадија.“

А с друге стране позивамо и пријат
јатеље своје, да набављањем и читање
бадије“ одужују дуг што га дугују
својој и народној. Пријатеље позивам
се заузму око скупљања претплатника
могну и доспедну, те да би тиме и в
удруженога младог српства, распрости
народу, и да би довољним бројем прет
могућности „Младој Србадији“ да и мат
ствима може изазивати на рад најбољ
жевничке. Непријатеље пак позивамо д
проучавањем омладинскога листа на на
вору уочавају и износе на видело и добр
нашега рада, како би се добро могло кр
жити а зло, ако је доиста зло, лечити
у интересу нашег општег напретка нар

Са деветом свеском „Младе Србад
Новом Саду штампа свршиће се прва
листу, а онима који су платили за д
зака урачунаће се претекши новац к
за ову четврт друге године. Па како
ним излажењем трошкови око штампа
љања листа бити пуно већи, а цена ћ
другу годину остати иста, то ће пр
годину изићи тек 10 фебруара, а свр
биће му и свршетак прве четврти. Они
платили били само на три свеске или
свезака „Младе Србадије“ могу ако су
надно добити и остале четврти од
дине, чим се са претплатом и жељо
одправништву „Младе Србадије“ у Београду, или
коме је лакше „годишњем одбору омладинском“ у Но-
воме Саду. Они који су до сада примали лист па им

Курс од 23. јан.		
Сребро	— — — — — — — —	121.50
Дукати	— — — — — — — —	5.84

1--3

у Београду 20. јануара 1871.

З. Д. Лазаревић.

Властник и издаватељ др. Свет. Милетић. Одговорни уредник Стеван Поповић. Српска штампарија дра Јована Субботића у Новом Саду. 1871.